

ประเทศไทยและอาเซียนหลังปี 2015 : ความท้าทายและโอกาสด้านสังคมและวัฒนธรรม

โดย นายอภิชัย สัมพันธ์จินดา

ในอดีต การส่งเสริมประชาคมอาเซียนในมิติความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรมได้รับความสนใจจากอาเซียนน้อยมาก แต่ในช่วงปี 2009 – 2015 ภายใต้แผนประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASCC) สถานการณ์ด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมของอาเซียนมีความก้าวหน้าอย่างมาก

ในการนี้ เมื่อที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 27 เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2015 ได้ลงนามปฏิญญากรุงกัวลาลัมเปอร์ว่าด้วยอาเซียน 2025: มุ่งหน้าไปด้วยกัน (Kuala Lumpur Declaration on the ASEAN 2025: Forging Ahead Together) ได้มีการกำหนดแผนและทิศทางการดำเนินงานสำคัญของประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-cultural Community Blueprint 2025) ที่มุ่งเพื่อประโยชน์ของประชาชน มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และเน้นส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีในระดับสูงพร้อมกับส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นหลังการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

ประเทศไทยอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบที่สามารถเป็นผู้นำในการดำเนินการได้อย่างหลากหลายมิติ ดังนั้นเราจึงควรทบทวนผลประโยชน์เชิงยุทธศาสตร์ที่ไทยจะได้รับ และบทบาทของไทยด้านสังคมวัฒนธรรมภายในอาเซียนหลังปี 2015

- ผลประโยชน์และความเสี่ยงที่ต้องรับมือ เมื่อมีการผนวกรวมเป็นหนึ่งเดียวทางเศรษฐกิจและการเชื่อมโยงเป็นประชาคม ไทยมีโอกาสและศักยภาพสูงที่จะเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจและการลงทุน แต่ก็มีความเสี่ยงว่าเครือข่ายอาชญากรรมที่บริหารงานข้ามชาติ (Transnational Organized Crime - TOC) จะสบโอกาสที่จะขยายตัวในอัตราที่น่าเป็นห่วงและคุกคามความมั่นคงของไทย เพราะการดำเนินงานของอาชญากรข้ามชาติเหล่านี้ฝังตัวอยู่ในไทยมานาน และใช้ไทยเป็นศูนย์กลางอาชญากรรมหลายสาขาดังนี้ การผลิตและส่งออกยาเสพติด การค้ำมนุษย์และสัตว์ป่า การค้าไม้เถื่อนและลักลอบทำประมงเถื่อน การลักลอบขนสินค้าหนีภาษี การลักลอบขนแรงงานต่างด้าว การลักลอบค้าอาวุธเถื่อน การผลิตและขายสินค้าปลอม อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ การฉ้อราษฎร์บังหลวง การก่อการร้าย การฟอกเงิน ฯลฯ ดังนั้น ประเทศไทยต้องทวิการทุ่มเทเพิ่มขึ้นอีกหลายเท่าตัว เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติเหล่านี้

- การกำหนดให้ไทยเป็นศูนย์กลางภูมิภาคในหลายสาขาธุรกิจ เช่น การขนส่งและโลจิสติกส์ การศึกษา การดูแลสุขภาพและการแพทย์ อาหารและเกษตรกรรม ตลอดจนอุตสาหกรรมสำคัญ ตั้งแต่ยานยนต์ ไปจนถึงไอที

- มิติที่ไทยสามารถเป็นผู้นำการพัฒนาตามแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศมีอยู่มากมาย เช่น การพัฒนาใน แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้มีการบริหารความเสี่ยงเมื่อทำการผลิตและการบริโภค การจัดทำ โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (Universal Health Coverage - UHC) ซึ่งรัฐมนตรีสาธารณสุขของกลุ่ม อาเซียนได้ลงนามพันธสัญญาที่จะให้นโยบาย UHC เป็นหนึ่งในนโยบายสาธารณสุขหลักของภูมิภาค การพัฒนา วิสาหกิจชุมชนด้วยโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และการส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวด้วยจุดแข็งเชิงวัฒนธรรม และความโอเออีเอ็มอาร์

- การเร่งแก้ปัญหาพื้นฐานต่างๆ อาทิ ปัญหาการบริหารจัดการน้ำในแม่น้ำโขงอันเป็นแม่น้ำระหว่าง ประเทศ ปัญหามลพิษจากหมอกควันหนาที่บแผ่ข้ามพรมแดน ปัญหาเด็กและสตรี รวมถึงปัญหาการเสียชีวิตของ มารดาเนื่องจากการคลอดบุตร แรงงานมีฝีมือไม่ได้ทำงานที่คุ้มค่ากับความสามารถ/ถูกใช้งานต่ำกว่าศักยภาพ และ การต่อสู้ปัญหาแรงงานอพยพ การต่อสู้กับปัญหาความเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การบริโภคและการผลิตอย่าง ยั่งยืน และการบริหารจัดการปัญหาภัยพิบัติตามธรรมชาติ

- การรณรงค์เพิ่มความตระหนักรู้ให้ประชาชนมีความรู้สึกร่วมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และ ส่งเสริมบรรยากาศภูมิภาคนิยมเพื่อให้เกิดความผูกพันในความเป็นอาเซียน

ในอันที่จะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาความเป็นหนึ่งเดียวของอาเซียน การรณรงค์ที่สำคัญคือ การใส่ ใจเรียนรู้จักประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งด้านภาษา วัฒนธรรม ตลอดจนจะต้องส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ในหมู่ประชาชน ของบรรดาประเทศสมาชิกอาเซียน

นอกจากนั้น จะต้องมีการดูแลให้โอกาสแก่ทุกคนในอันที่จะได้รับประโยชน์จากประชาคมอาเซียน ซึ่ง กำหนดตนเองให้เป็นประชาคมแห่งโอกาส และนำพาประชาชนทุกกลุ่มทุกเหล่าให้สามารถก้าวไปข้างหน้าด้วยกัน โดยทั่วหน้า

สรุปสาระสำคัญโดย

นางรัศมี หาญวจนวงศ์

ฝ่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)